

Resolving disputes in the procedure of the International Court of Arbitration for Sport

Morteza Shoaei¹

Abstract

Field and Aims: Dispute resolution through arbitration in the domestic and international arena has revolutionized the dispute resolution system. In the meantime, sports disputes are not excluded from this and an international court has supported this structure. Based on this, in this article, we will examine what is the position of dispute resolution in the procedure of the International Court of Arbitration for Sport.

Methodology: This research was carried out in terms of practical purpose and in terms of gathering information by documentary method and through the study of valid laws and sources, and the obtained information was analyzed in a descriptive-analytical manner.

Findings and Conclusion: Creating a specialized authority to resolve international disputes and providing a flexible, fast and low-cost procedure led to the formation of the Sports Arbitration Court. From the very beginning of its establishment, it was clear that the jurisdiction of the court should not be imposed on athletes or federations, but should be freely available to the parties. The statutes and regulations of the court have provided only one type of dispute proceedings, regardless of the nature of the dispute. The procedure of the court is first based on compromise, and if no peace is reached, proceedings are carried out in order to issue an arbitration award. In 1994, this structure underwent changes, and these changes included the creation of two arbitration divisions (regular arbitration division and appeal arbitration division) in order to create a clear distinction between exemplary disputes and disputes resulting from a decision taken by a sports body. Also, in the rules of this court, the cases that the court has the jurisdiction to deal with have been enumerated.

Keywords: Sports disputes, dispute resolution, sports arbitration court, arbitration, arbitration decision.

*Citation (APA): shoaei, M. (2023). Settlement of disputes in proceedings of the international arbitration court, *International Legal Research*, 16 (59), 51- 74.

https://alr.ctb.iau.ir/article_700184.html

1. Assistant Professor Amin University of Law Enforcement, Tehran, Iran.
Email: mortezashoaei1360@gmail.com

Introduction

Although going to court is the most common way to resolve disputes, it is not necessarily the best way, and the nature of each dispute requires its own appropriate method. Therefore, other dispute resolution methods such as arbitration can be a suitable alternative to going to court. In the new dispute resolution model, among the alternative dispute resolution methods, only negotiation is in the category of non-legal methods, and mediation, conciliation, and expertise are in the category of legal methods, along with arbitration and filing a lawsuit in court. In this model, filing a lawsuit in the court is in the category of judicial methods and the rest in the category of non-judicial methods. Therefore, settling disputes through arbitration, considering its current nature as a legal, non-judicial method, can be effective in various issues.

This method can be useful in resolving disputes arising from contracts (contractual or commercial) as well as sports. Of course, this new field in law must be developed and addressed in such a way that it has the ability to be distinguished from other fields, and at the same time, it is based on a series of common foundations. In such a perspective, sports rights can and should have effects on other areas such as business, culture and society and how they are managed. Most importantly, sports rights should have the ability to affect the lives of many people and groups, for whom sports are an important part of their daily and professional lives. (De Elvira 1, 2017: 101) Meanwhile, the role and performance of the International Court of Arbitration for Sport has a unique position in the settlement of sports disputes. (Sobahani & et al, 2121: 56)

The Court of Arbitration for Sport started working almost 100 years after the establishment of the International Olympic Committee and the holding of the first round of the Olympic Games in 1984 in the city of Lausanne, Switzerland. The court was established with the idea of the World Supreme Court or The Hague Sports Court, when athletes had filed numerous lawsuits against sports institutions, including the International Olympic Committee, in the domestic courts of countries, which were heavy lawsuits that, if successful, would lead to the bankruptcy of these institutions. This issue, along with the lack of an independent institution that is able to deal with international sports disputes with high speed and flexibility and low cost, led the sports organizations, especially the International Olympic Committee, to establish a court that, while preventing the interference of domestic courts in the decisions of this Institutions and creating immunity from domestic courts should be compatible with the characteristics of the sports world. (Hussler 2, 2018: 7)

Based on this, in this article, we will examine what is the position of dispute resolution in the procedure of the International Court of Arbitration for Sport.

Conclusion

The role and performance of the International Court of Arbitration for Sport has a unique position in the settlement of sports disputes. The court was established with the idea of the World Supreme Court or The Hague Sports Court, when athletes had filed numerous lawsuits against sports institutions, including the International Olympic Committee, in the domestic courts of the countries. Although the parties

to the dispute may claim the existence of a dispute, this in itself does not mean the existence of a dispute, and there must be a criterion for determining the dispute by the arbitrator. Also, considering that some courts, such as the Sports Arbitration Court, only deal with a specific type of dispute called sports disputes, it is necessary to separate these disputes from other disputes. Regarding the existence of a dispute, several cases have been discussed in the international arena, including the case of the Marshall Islands and nuclear tests (the case of Australia against France) in the International Court of Justice, both of which have followed the criteria provided by the Permanent International Court of Justice in the Mavromatte's case. Regarding sports disputes, several criteria have been provided to distinguish this type of dispute from other disputes. Sports disputes are a type of disputes that refer to sports that are played in a professional format. Sports disputes are mainly in the field of sportsmen's exclusions and disciplinary decisions of sports organizations, which are directly in the field of sports law. Also, sports disputes can be caused by the non-implementation or delay in the implementation of a contract between the athlete and the club, or by a criminal act that occurs on the sports field, or by the current act or omission that causes harm to others and in the form of liability. Civil is applicable. Regarding the appropriate method for resolving disputes, especially in the international arena, today arbitration can be considered as an appropriate method that can be considered as an alternative to going to court. Because the parties to the dispute may not always be willing or willing to refer to the court. This is more prevalent in disputes that have an international aspect (the parties to the dispute do not have the same nationality), and therefore in this type of disputes, arbitration courts play a more effective role in resolving disputes. Based on this, it can be said that the main difference between dispute resolution through arbitration and judicial proceedings is that in arbitration, the parties to the dispute have a more active role in the decision-making process. But in order to refer a dispute to arbitration, certain conditions are necessary, including the existence of an arbitration agreement. This agreement can be in the form of a condition in the contract or an independent agreement. It is also necessary for the arbitration agreement to be in writing. In most domestic laws and international arbitration conventions, it is stipulated that the arbitration agreement must be in writing. One of the purposes of the written requirement is to prevent fraud. The arbitration clause can be separated from the main contract, because its effectiveness can be evaluated independently from the main contract or the main obligations of the contract, and its subject is dispute resolution. Regarding the jurisdiction of the Court of Arbitration for Sport, it should be said that the Court of Arbitration for Sport has the duty to settle legal disputes in the field of sports through arbitration. The court does this by issuing arbitral awards that are enforceable just like the rulings of regular courts. In order for the arbitration court to issue a valid decision, it is necessary for the arbitration process in the court to have certain characteristics. One of these cases is neutrality and independence. This matter has been considered in several cases in the court. Another criterion for issuing a valid judgment in the court is the presence of satisfaction in the court's proceedings, which is verified through the existence of a valid arbitration agreement. Another criterion for issuing a valid judgment is compliance with the

court's formal rules in selecting arbitrators. Arbitrators, both in national regulations and in international arbitration regulations, must have certain characteristics. This does not follow the same pattern in national laws, and each country has defined these characteristics based on its internal laws. International courts also do not follow a single model. In the sports arbitration court, this is also expressed in formal regulations. Due to the fact that disputes related to doping are one of the cases that are investigated in the Court of Arbitration for Sport, therefore, a section called the anti-doping section of the Court of Arbitration for Sport has been created with special rules and regulations. The Anti-Doping Section of the Court of Arbitration for Sport is the first authority to conduct arbitration and issue a decision in cases where the claim of violation of the Anti-Doping Law has been registered with it and to apply any exclusion resulting from the detection of the violation of the Anti-Doping Law. The rules and procedure of the court show that this authority is an efficient institution in resolving sports disputes and with specialization it has been able to make the arbitration tool useful and effective in this field.

References

- Afruzandeh, Roqiyah; Tofah, Seyyed Zahra. (2019). Sports doping is a serious social harm. National conference of social harms, 2. (Persian)
<https://civilica.com/doc/1035566/>
- Anahid, Fatima; Asadi Chalak, Ali. (2022). Arbitration in Iranian law. International conference on research findings in law and judicial science, 2. (Persian)
<https://civilica.com/doc/1496768/>
- Bakhtiari, Hamideh. (2020). Invalidation of arbitration award in Iran's international commercial arbitration law and Afghanistan's commercial arbitration law. Master's thesis of Allameh Tabatabai University. (Persian)
- Beach, Adam. (2012). The Court of Arbitration for Sport—a Supreme Court for the Sports World?. *The Student Journal of Law*, (4).
<http://www.sjol.co.uk/issue-4/-the-court-of-arbitration-for-sport-a-supremecourt- for-the-sports-world>
- De Oliveira, L.V.P. (2017). Lex sportiva as the contractual governing law, *Int Sports Law. The International Sports Law Journal*, (17), 101 – 116.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-017-0116-5>
- Duval, A. (2013). Lex sportiva: a playground for transnational law. *European law journal*, 19(6), 822-842.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/eulj.12067>
- Foster, K. (2006). *The Court of Arbitration for Sport's Jurisprudence*, in Ian Stewart Blackshaw. The Hague: TMC Asser Press.
- Hasler, Erika. (2018). Back to the Future: The First CAS Arbitrators on CAS's First Award and Its Evolutions Since then. YISA The Hague: TMC.
- Rah Peyk, Siamak; Aziziani, Majid. (2018). Feasibility of transfer of condition and arbitration agreement. *Judicial Law Perspectives Quarterly*, 23(82), 135-163. (Persian)
<https://www.sid.ir/paper/217854/fa>
- Raisi, Maryam; Saedi, Behzad. (2014) independence of arbitration clause in international commercial contracts. *Free Legal Research*, 6(19), 1-24. (Persian)
<https://www.sid.ir/paper/491928/fa>
- Reilly, L. (2012). Introduction to the Court of Arbitration for Sport (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes. *Journal of Dispute resolution*, (1), 63 – 81.
<https://scholarship.law.missouri.edu/jdr/vol2012/iss1/5/>
- Sobhani, Mohammadreza; Jafari, Jalal; Teymori, Jalal. (2021). Decriminalization and Decriminalization in the Light of Criminal Dispute Resolution Through Mediation: Looking at the Role of the Police. *Police Criminology Research*, 2(4), 47-65. (Persian)
<https://www.magiran.com/paper/2360822>

- Solh Chi, Mohammad Ali; Najandi Manesh, Heybattollah. (2017). Peaceful settlement of international disputes. Publication of Mizan. (Persian)
- Masoudi Lemaraski, Ali. (2022). Research on access to a fair trial in the Sports Arbitration Court. *Legal Research*, 25(97), 420–395. (Persian)
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1888348/>
- Mir Abbasi, Seyyed Baqer; Sadat Maydani, Seyyed Hossein. (2014). *International Proceedings: The International Court of Justice in Theory and Practice*. Publishing the forest. (Persian)
- Mouszadeh, Reza. (2016). *Obligations of public international law*. Twenty-sixth edition. Publication of Mizan. (Persian)
- Mayer. P. (1998). Les limites de la séparabilité de la clause compromissoire. *Revue critique de droit international privé*, 3(3), 533 – 579.
<https://www.cairn.info/revue-critique-de-droit-international-prive-2011-3-page-553.htm>
- VanGlan, Gerhard. (1992). *An introduction to public international law*. Translated by Mohammad Hossein Hafezian. The second volume. Publication of Mizan. (Persian)
- Wallace, Rebecca. (2008) *General international law*. Translated by Dr. Seyyed Ghasem Zamani. Publishing Shahr Danesh. (Persian)
- Shiravi, Hossein. (2015). *International commercial arbitration*. Fifth Edition. Samt Publications. (Persian)
- Zhao, X., Lynch, J. G., & Chen, Q. (2010). Reconsidering Baron and Kenny: Myths and Truths about Mediation Analysis. *Journal of Consumer Research*, 37(2), 197 – 206.
<https://psycnet.apa.org/record/2010-22938-001>

حل و فصل اختلافات در رویه دیوان داوری بین‌المللی ورزش

مرتضی شعاعی^۱

چکیده

زمینه و هدف: حل و فصل اختلافات از طریق داوری در عرصه داخلی و بین‌المللی نظام حل اختلافات را متحول ساخته است. در این میان اختلافات ورزشی نیز از این امر مستثنی نیست و محکمه‌ای بین‌المللی این ساختار را مورد حمایت قرار داده است. بر این اساس در این مقاله به بررسی این امر می‌پردازیم که حل و فصل اختلافات در رویه دیوان داوری بین‌المللی ورزش از چه جایگاهی برخوردار است؟
روش: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و به لحاظ گردآوری اطلاعات به روش اسنادی و از طریق مطالعه قوانین و منابع معتبر انجام شده و اطلاعات به دست آمده به صورت توصیفی-تحلیلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته‌ها: ایجاد یک مرجع تخصصی برای حل و فصل اختلافات بین‌المللی و ارائه یک رویه انعطاف‌پذیر، سریع و کم‌هزینه موجب شکل‌گیری دیوان داوری ورزش شد. از همان ابتدای تاسیس مشخص شد که صلاحیت دیوان به هیچ وجه نباید بر ورزشکاران یا فدراسیون‌ها تحمیل شود، بلکه باید آزادانه در اختیار طرفین باشد. اساسنامه و مقررات دیوان فقط یک نوع دادرسی اختلافی را صرفنظر از ماهیت اختلاف پیش‌بینی کرده است. رویه دیوان ابتدا مبتنی بر سازش و در صورت عدم حصول صلح، رسیدگی به منظور صدور رای داوری انجام می‌پذیرد. در سال ۱۹۹۴ این ساختار دچار تغییرات شد و این تغییرات شامل ایجاد دو بخش داوری (بخش داوری عادی و بخش داوری تجدیدنظر) به منظور ایجاد تمایز واضح بین اختلافات نمونه و اختلافات ناشی از تصمیم اتخاذ شده توسط یک هیئت ورزشی بود. همچنین در قوانین این دیوان مواردی که دیوان صلاحیت رسیدگی به آن را دارد احصاء شده است.
کلیدواژه‌ها: اختلافات ورزشی، حل و فصل اختلافات، دیوان داوری ورزش، داوری، رای داوری.

*استناددهی (APA): شعاعی، مرتضی. (۱۴۰۲). حل و فصل اختلافات در رویه دیوان داوری بین‌المللی ورزش. تحقیقات حقوقی بین‌المللی، ۵۹(۱۶)، ۷۴-۵۱.

https://alr.ctb.iau.ir/article_700184.html

مقدمه

اگرچه مراجعه به دادگاه رایج‌ترین شیوه حل و فصل اختلافات است اما لزوماً بهترین روش نیست و طبیعت هر اختلاف شیوه مناسب خود را طلب می‌کند. از این رو سایر روش‌های حل و فصل اختلافات مانند داوری توانسته جایگزین مناسبی برای مراجعه به دادگاه باشد. در الگوی جدید حل و فصل اختلافات از میان روش‌های جایگزین حل و فصل اختلافات تنها مذاکره در دسته روش‌های غیرحقوقی قرار دارد و میانجیگری، سازش و کارشناسی در کنار داوری و طرح دعوی در دادگاه در دسته روش‌های حقوقی قرار دارد. در این الگو طرح دعوی در دادگاه در دسته روش‌های قضایی و مابقی در دسته روش‌های غیرقضایی قرار می‌گیرد. لذا حل و فصل اختلافات از طریق داوری با توجه به ماهیت فعلی آن به عنوان یک روش حقوقی، غیرقضایی می‌تواند در موضوعات مختلف کارا باشد. این شیوه می‌تواند در حل و فصل اختلافات ناشی از قراردادهای (پیمانکاری یا تجاری) و همچنین ورزشی مفید باشد. البته این حوزه جدید در حقوق باید چنان ساخته و پرداخته شده باشد که توانایی تفکیک از دیگر حوزه‌ها داشته باشد و در عین حال بر یک سلسله مبانی مشترک نیز استوار باشد. در چنین چشم‌اندازی حقوق ورزشی می‌تواند و بایستی بر سایر حوزه‌ها مانند تجارت، فرهنگ و جامعه و چگونگی اداره‌ی آن‌ها، آثار معطوف به خود داشته باشد. مهمتر از همه این موارد، حقوق ورزشی باید توانایی اثرگذاری بر زندگی افراد و گروه‌های زیادی را داشته باشد که ورزش بخشی مهم از زندگی روزمره و حرفه‌ای آنان است. (دی الویرا، ۲۰۱۷: ۱۰۱) در این میان نقش و عملکرد دیوان داوری بین‌المللی ورزشی از جایگاه منحصر بفردی در حل و فصل اختلافات ورزشی برخوردار است. (سبحانی و دیگران، ۱۴۰۰: ۵۶)

دیوان داوری ورزش نزدیک به ۱۰۰ سال پس از تشکیل کمیته بین‌المللی المپیک و برگزاری اولین دوره از مسابقات المپیک در سال ۱۹۸۴ در شهر لوزان کشور سوئیس آغاز به کار کرد. دیوان در شرایطی با ایده دیوان عالی جهانی یا دیوان لاهه ورزش تأسیس شد که ورزشکاران دعاوی متعددی علیه نهادهای ورزشی، از جمله کمیته بین‌المللی المپیک، در محاکم داخلی کشورها طرح کرده بودند که دعاوی سنگینی که در صورت موفقیت، ورشکستگی این نهادها را در پی می‌داشت. این مسئله، در کنار فقدان نهادی مستقل که قادر باشد با سرعت و انعطاف بالا و هزینه اندک به اختلافات ورزشی بین‌المللی رسیدگی کند، نهادهای ورزشی، بالاخص کمیته بین‌المللی المپیک را به سمت تأسیس دادگاهی سوق داد که ضمن ممانعت از دخالت محاکم داخلی در تصمیمات این نهادها و ایجاد مصونیت در برابر دادگاه‌های داخلی، با خصوصیات دنیای ورزش نیز سازگار باشد. (هاسلر^۱، ۲۰۱۸: ۷) بر این اساس در این مقاله به بررسی این امر

1. De Oliveira
2. Hasler

می‌پردازیم که حل و فصل اختلافات در رویه دیوان داوری بین‌المللی ورزش از چه جایگاهی برخوردار است؟

۱. ماهیت اختلافات بین‌المللی در ورزش

اگرچه ممکن است طرفین اختلاف مدعی وجود اختلاف باشند اما این امر به خودی خود به معنای وجود اختلاف نیست و باید معیاری برای احراز اختلاف توسط داور وجود داشته باشد. همچنین با توجه اینکه برخی محاکم مانند دیوان داوری ورزش صرفاً به یک نوع خاصی از اختلافات موسوم به اختلافات ورزشی رسیدگی می‌کنند، لذا تفکیک این اختلافات از سایر اختلافات نیز ضروری است. (دی الویرا،^۱ ۲۰۱۷: ۱۰۱)

۱-۱. معیار شناسایی اختلافات بین‌المللی

پیش از حل یک اختلاف بدو قاضی یا داور باید احراز نماید که میان طرفین که مدعی وجود اختلاف هستند، آیا حقیقتاً اختلافی وجود دارد یا خیر؟ اهمیت این موضوع از این جهت است که اگر میان طرفین اختلافی وجود نداشته باشد اساساً موجهی برای رسیدگی هم وجود ندارد. برای شناسایی این موضوع دیوان دائمی بین‌المللی دادگستری در قضیه ماورو ماتیس بیان داشته است اختلاف عبارت است از «عدم توافق در خصوص یک مساله موضوعی یا حکمی یا تعارض دیدگاه‌های حقوقی یا منافع حقوقی»^۲ بر این مبناء دیوان دائمی ضمن ایجاد رویه‌ای پیرامون شناسایی و احراز اختلاف، معیاری ارائه داده است که قضات یا داوران در صورت تردید نسبت به وجود یا عدم وجود اختلاف، بتوانند از آن استفاده نمایند. پس از یافتن اینکه آیا حقیقتاً میان طرفین اختلاف وجود دارد یا خیر نوبت به تفکیک اختلاف داخلی از بین‌المللی می‌باشد. (فن گلان، ۱۳۷۱: ۵۸۹)

تشخیص اینکه چه اختلافی یک اختلاف بین‌المللی است کاری بس دشوار و خطیر است در قضیه آزمایش‌های هسته‌ای (دعوی استرالیا علیه فرانسه) دیوان بین‌المللی دادگستری با تکیه بر اظهارات دولت فرانسه مبنی بر قطع آزمایش‌های هسته‌ای نتیجه‌گیری کرد که اختلافی بین اطراف دعوی وجود ندارد. اما چهار تن از قضات دیوان با رای مذکور مخالفت کرده و اعلام نمودند از آنجا که مواضع حقوقی کشورهای خواهان، توسط مواضع حقوقی دولت فرانسه رد شده‌اند، این امر حکایت از تعارض دیدگاه‌های حقوقی آن‌ها و در نتیجه گویای اختلاف بین آن‌ها می‌باشد. (موسی زاده، ۱۳۹۵: ۳۵۹)

1. De Oliveira

2. Mavrommatis Palestine Concessions, Judgment No. 2, 1924, P.C.I.J., Series A, No. 2, p. 11

براساس دکترین علمای حقوق و رویه قضایی بین‌المللی، اختلافات بین‌المللی به سه دسته تقسیم می‌شوند: اختلافات غیرحقوقی یا سیاسی، اختلافات حقوقی و اختلافات فنی یا تخصصی. بر این اساس از دیرباز تلاش شده تا نوعی خط مرزی ترسیم کنند تا بتوانند به کمک آن اختلافات سیاسی را از اختلافات حقوقی جدا کنند. معمولاً از اختلافات سیاسی به اختلافات غیرقابل رسیدگی در دادگاه (اختلافات غیرحقوقی) و از اختلافات حقوقی به اختلافات قابل رسیدگی در دادگاه تعبیر می‌شود. این تمایز بخش مقبولی از اندیشه حقوق پوزیتیویستی است و در چندین معاهده داوری مورد تأیید قرار گرفته است. (فن گلان، ۱۳۷۱: ۵۸۹) با این توصیف لازم است تا ضمن تعریف اختلافات بین‌المللی ورزشی ماهیت آن را ترسیم نماییم.

۱-۲. مفهوم اختلافات بین‌المللی ورزشی

امروزه نمی‌توان از ورزش و حقوق حاکم بر آن سخن راند، بی‌آنکه به بعد بین‌المللی این پدیده‌ی اجتماعی توجه نمود. حقوق ورزشی یکی از ساحت‌های حقوق است، که مراجع بین‌المللی بیشترین قدرت نظم بخشی را در آن دارا هستند. در این میان حتی برخی قائل به این موضوع هستند که حقوق ورزشی اصولاً یک حقوق فراملی است. (دووال^۱، ۲۰۱۳: ۸۲۲) در این میان اختلافات ورزشی نیز شاخه‌ای از اختلافات است که ماهیت آن مرتبط با حقوق ورزش می‌باشد.

اختلافات ورزشی نوعی از اختلافات هستند که ناظر به ورزشی است که در قالب حرفه‌ای انجام می‌شود. اختلافات ورزشی عمدتاً در حوزه محرومیت‌های ورزشکاران و تصمیم‌های انضباطی سازمان‌های ورزشی است که بطور مستقیم در حوزه حقوق ورزش قرار دارد و شامل قواعد حاکم بر ورزش‌ها، سازمان باشگاه‌ها، برقراری انضباط در قلمرو هر رشته ورزشی از جهت وادار ساختن ورزشکاران و دست‌اندرکاران به اطاعت از تصمیمات و رعایت حدود و ثغور فعالیت‌های ورزشی و رعایت شالوده اصول اخلاقی است. (ریلی^۲، ۲۰۱۲: ۷۰)

در خصوص ماهیت اختلافات ورزشی باید گفت که اختلافات ورزشی می‌تواند ناشی از عدم اجرا یا تاخیر در اجرای یک قرارداد میان ورزشکار و باشگاه باشد و یا ناشی از یک عمل مجرمانه که در میدان ورزشی رخ می‌دهد و یا ناشی از فعل یا ترک فعلی که موجب ضرر به دیگران می‌شود و در قالب مسئولیت مدنی قابل اعمال است. اما آنچه مبنای اختلافات ورزشی بین‌المللی می‌باشد شامل عدم ایفاء تعهدات بین‌المللی است. لذا اختلافات بین‌المللی ورزشی در زمره اختلافات حقوقی می‌باشد. همچنین لزوماً طرفین اختلافات بین‌المللی دولت‌ها نیستند و امروزه محاکم بین‌المللی صلاحیت خود را توسعه داده و اختلافات میان اشخاص حقیقی و حقوقی نیز قابل حل می‌باشد. شیوه حل و فصل اختلافات بین‌المللی ورزشی عبارت است از شیوه حل و فصل

1. Duval
2. Reilly

قضایی یا شیوه حل و فصل از طریق داوری که با توجه به موضوع این پژوهش شیوه‌ای که در حل و فصل اختلافات بین‌المللی ورزشی شیوه داوری را مورد بررسی قرار می‌دهیم. (فن گلان، ۱۳۷۱: ۵۸۹)

۲. ساز و کار حل و فصل اختلاف از طریق داوری

در خصوص شیوه مناسب برای حل و فصل اختلافات خصوصاً در عرصه بین‌المللی می‌توان امروزه داوری را روشی مناسب دانست که توانسته به عنوان جایگزین مراجعه به دادگاه مد نظر قرار گیرد. زیرا طرفین اختلاف همواره ممکن است رضایت یا تمایل برای مراجعه به دادگاه نداشته باشند. این امر در اختلافاتی که جنبه بین‌المللی دارد (طرفین اختلاف دارای تابعیت واحد نیستند بیشتر رواج دارد) و لذا در این قسم از اختلافات محاکم داوری نقش موثرتری در حل اختلافات دارند.

۲-۱. مدل دول داوری

داوری یکی از مهمترین راهکارهای سرعت بخشیدن به حل و فصل اختلافات حقوقی افراد، ایجاد نظم حقوقی و عمومی، همچنین کاهش بار سازمان قضایی است. (آناهد و اسدی، ۱۴۰۱: ۲) رسیدگی به اختلافات و دعاوی یا از طریق محاکم رسمی دادرسی است که منشأ مشروعیتشان از قانون است و یا توسط شخص یا اشخاصی است که مشروعیتشان برای دادرسی ناشی از تراضی و توافق طرفین دعوی است که رسیدگی از طریق داوری در دسته اخیر جای می‌گیرد. حل و فصل اختلافات از طریق داوری تجربه موفق بازرگانان و شرکت‌های تجاری در حل مناقشات به شیوه مسالمت‌آمیز و سریع به حساب می‌آید. (انتظاری نجف آبادی و بابائیان، ۱۳۹۶: ۲) داوری از ریشه‌دارترین و قدیمی‌ترین و در عین حال از بهترین شیوه‌های حل و فصل اختلافات، به خصوص در حوزه تجارت بین‌الملل است که در دهه‌های اخیر به طور چشمگیری گسترش یافته و جایگاه ویژه‌ای را در میان مردم پیدا کرده است. کشورها و جوامع مختلف سعی نموده‌اند تا آن را قانوناً به رسمیت شناخته و با تدوین قوانین و مقرراتی مختلف، تمام ابعاد آن را مورد بررسی قرار دهند. طوری که با وضع قوانین مزبور موجبات رشد و شکوفایی تجارت را فراهم نمایند. از طرفی قانونگذاران و حقوقدانان کشورهای مختلف در تلاش‌اند تا در کنار نظام دادرسی دولتی، نهاد و نظام داوری را ارتقاء و گسترش دهند. یکی از موضوعات مهم و پیچیده‌ی مرتبط با داوری، بخش اعتراض به رای داور و درخواست بی‌اعتباری و ابطال رای داور است. (بختیاری، ۱۳۹۹: ۲)

فرق اساسی بین حل و فصل اختلاف از طریق داوری و رسیدگی قضایی در این است که در داوری طرف‌های اختلاف در روند تصمیم‌گیری نقش فعال‌تری دارند. برای نمونه می‌توان به حقوق قابل اعمال و ترکیب دیوان داوری اشاره نمود که توسط طرف‌های اختلاف معین می‌شود. حال آنکه در آیین قضایی طرف‌های اختلاف باید دادگاهی که قبلاً تاسیس شده را بپذیرند و بر

قواعد دادرسی و آیین مقرر در اساسنامه آن گردن نهند. روش داوری به طرف‌های اختلاف این امکان را می‌دهد که تا حدودی از خود انعطاف نشان دهند ولی در حل و فصل قضایی طرف‌ها دارای چنین اختیاری نیستند. (والاس، ۱۳۸۷: ۲۸۶) در خصوص تعریف داوری حقوقدانان تعاریف متعددی ارائه داده‌اند. برخی از حقوقدانان داوری را به اختصار به «فصل خصومت توسط غیر قاضی و بدون رعایت تشریفات رسیدگی دعاوی». همچنین برخی دیگر داوری را اینگونه تعریف کرده‌اند «داوری روشی است که با استفاده از آن دو یا چند شخص ذینفع حل و فصل مساله‌ای را به یک یا چند شخص دیگر (داور یا داوران) محول می‌کنند که اختیارشان را از قرارداد خصوصی و نه مقامات یک دولت اخذ کرده‌اند و براساس این قرارداد باید مساله مزبور را پیگیری نمایند و نسبت به آن تصمیم‌گیری نمایند.» (شیروی، ۱۳۹۴: ۹)

در بند (الف) ماده (۱) قانون داوری تجاری بین‌المللی ایران داوری اینگونه تعریف شده است: "داوری" عبارت است از رفع اختلاف بین متداعیین در خارج از دادگاه بوسیله شخص یا اشخاص حقیقی یا حقوقی مرضی الطرفین و یا انتصابی. «همچنین در بند (ب) در توصیف داوری بین‌المللی آمده است «داوری بین‌المللی عبارتست از اینکه یکی از طرفین در زمان انعقاد موافقتنامه داوری به موجب قوانین ایران تبعه ایران نباشد.»

در مورد این موضوع که چه زمانی اختلاف مشمول داوری بین‌المللی محسوب می‌شود، در نظام‌های مختلف حقوقی، معیار واحدی وجود ندارد: الف- برخی از نظام‌ها، داوری را زمانی بین‌المللی می‌دانند که لاقلاً یکی از طرفین اختلاف در خارج از آن کشور اقامت داشته باشند. ب- برخی نظام‌ها، داوری را بین‌المللی تلقی می‌نمایند در صورتی که نخست: یکی از طرفین در خارج سکونت داشته باشد. دوم: محل تجارت یکی از طرفین در خارج باشد. سوم: محل اجرای بخش مهمی از تعهد در خارج از کشور باشد.

به علاوه قانون نمونه آنسیترال ۵۸۹۵ داوری را بین‌المللی می‌داند: الف- اگر محل تجارت در زمان انعقاد قرارداد، در کشورهای مختلف باشد. ب- محل داوری مطابق قرارداد که بخش عمده تعهد ناشی از رابطه تجاری قرار است در آنجا اجرا شود در خارج از کشوری باشد که محل تجارت طرفین قرار دارد. ج- طرفین اختلاف صراحتاً توافق کرده باشند که موضوع توافقنامه داوری به بیش از یک کشور ارتباط داشته باشد.

در بند دوم ماده یک قانون داوری تجاری بین‌المللی ایران: داوری بین‌المللی عبارت است از اینکه یکی از طرفین در زمان انعقاد موافقتنامه داوری، به موجب قوانین ایران، تبعه ایران نباشد. بر این ماده انتقاد شده است: تابعیت را معیار قرار داده است و بدین ترتیب سعی در محدود کردن خصیصه بین‌المللی داوری داشته است. زیرا می‌خواهد تعداد مواردی را که متعاقدین می‌توانند از صلاحیت قانونی یا قضایی قابل اعمال نسبت به اختلاف بگریزند را محدود نماید و این از سرمایه

گذاری ایرانیان خارج از کشور می‌کاهد. (انتظاری نجف آبادی و بابائیان، ۱۳۹۶: ۶) اما برای ارجاع اختلاف به داوری شرایط خاصی از جمله وجود موافقتنامه داوری ضروری است.

۲-۲. ضرورت وجود موافقتنامه داوری

موافقتنامه داوری یا قرارداد داوری محور اصلی مباحث داوری است. به موجب موافقتنامه داوری داوران مجاز می‌شوند که به اختلاف رسیدگی و رای صادره کنند. این موافقتنامه همچنین محدوده صلاحیت داوران و نحوه رسیدگی به اختلاف را مشخص می‌کند. (شیروی، ۱۳۹۴: ۷۴) بند (ج) ماده (۱) قانون داوری تجاری بین‌المللی ایران در توصیف موافقتنامه داوری مقرر نموده است "موافقتنامه داوری" توافقی است بین طرفین که به موجب آن تمام یا بعضی از اختلافاتی که در مورد یک یا چند رابطه حقوقی معین اعم از قراردادی یا غیرقراردادی به وجود آمده یا ممکن است پیش آید، به داوری ارجاع می‌شود. موافقتنامه داوری ممکن است به صورت شرط داوری در قرارداد و یا به صورت قرارداد جداگانه باشد.^۱

به بیان دیگر، یکی از شروط آن حق مراجعه به دیوان داوری است. اما صرف وجود شرط داوری تنها کافی نیست و حتماً باید همراه با تقاضای ارجاع به داوری باشد تا، صلاحیت دیوان به طور کامل محقق گردد. همچنین برای تعیین محدوده صلاحیت دیوان حتماً باید به شرط و قرارداد اصلی توجه شود. همچنین به اعتقاد برخی حقوق دانان قلمرو شرط داوری ممکن است با توافق طرفین جرح و تعدیل هم گردد. (رئسی و ساعدی، ۱۳۹۲: ۳)

همچنین مطابقت موافقتنامه داوری با شرط کتبی بودن ضرورت دارد. در بیشتر قوانین داخلی کشورها و کنوانسیون‌های بین‌المللی داوری، شرط شده است که قرارداد داوری باید کتبی باشد. یکی از اهداف شرط کتبی بودن این است که از تقلب جلوگیری شود؛ بدین معنا که شخصی که وارد قرارداد می‌شود، باید از این مسأله آگاه باشد که در صورت بروز اختلاف باید به داوری رجوع نماید. این امر به عنوان یک دلیل بر آگاهی وی، محسوب می‌شود. پس یک قرارداد داوری که به صورت شفاهی یا ضمنی منعقد گردیده است، معتبر نیست. بعضی از نظام‌های حقوقی تنها در شرایطی که یک طرف به دلیل تخصص یا معاملات سابقش با طرف دیگر قرارداد، از قرارداد داوری آگاه بوده است، آن را به عنوان استثنای بر قاعده می‌پذیرند. از حیث شرط کتبی بودن داوری، تفاوتی بین طرفین اولیه و شخصی که به او منتقل گردیده است، وجود ندارد. (ره پیک و عزیزبانی، ۱۳۹۷: ۱۴۸) در خصوص مبنای اصل استقلال شرط داوری قاضی شوبل عنوان می‌نماید «وقتی طرفین قراردادی که در آن شرط داوری گنجانده شده است وارد چنین توافقی می‌شوند، در واقع دو توافق منعقد می‌کنند.» به عقیده پی یر می یر «امکان ندارد شرط داوری قرارداد

۱. این تعریف از بند (۱) ماده (۷) قانون آنستیرال اقتباس شده است.

مستقلی به حساب آید، چرا که، این شرط فقط شرطی است در کنار شروط دیگری که در مجموع طرفین آن را قرارداد می‌نامند شرط داوری بخشی از کل است. این شرط در صورت عدم تحقق مفاد قرارداد مفهومی نخواهد داشت. توسل به داوری، به تنهایی ممکن نیست. هم چنین شرط الحاقی در یک سند را نمی‌توان بسان قرارداد مستقلی در نظر گرفت، مگر در شرایطی استثنایی که ثابت شود طرفین به عمد خواسته‌اند آن را مستقل از بقیه قرارداد در نظر بگیرند. به خصوص، باید مدت زمان دو قرارداد متفاوت از همدیگر باشد، تا عدم اجرای یکی بر ماهیت اجرایی دیگری تاثیر نگذارد و بی‌اعتباری یکی لزوماً به اعتبار دیگری لطمه وارد نکند. در مورد شرط داوری چنین مطلبی صحت ندارد چرا که حتی موضوع شرط، توسط مابقی قرارداد به وجود آمده است. (می‌یر، ۱۹۹۸: ۳۶۵) شرط داوری قابل تفکیک از قرارداد اصلی است، چرا که اثر بخشی آن می‌تواند به صورت مستقل از قرارداد اصلی یا تعهدات اصلی قرارداد مورد ارزیابی قرار گیرد و موضوعش حل اختلاف می‌باشد. در واقع، شرط داوری برای حل و فصل اختلافات مربوط به رابطه‌ای حقوقی و یا قراردادی معین، منعقد می‌شود و تنها با اجرا شدن در این موارد است که کاملاً به هدف خود می‌رسد.

۳. صلاحیت دیوان داوری ورزش

دیوان داوری ورزش نهادی مستقل از هر سازمان ورزشی است که خدماتی را به منظور تسهیل حل و فصل اختلافات ورزشی از طریق داوری یا میانجیگری از طریق قوانین رویه‌ای متناسب با نیازهای خاص دنیای ورزش ارائه می‌دهد. دیوان داوری ورزش در سال ۱۹۸۴ ایجاد شد و تحت اختیار اداری و مالی شورای بین‌المللی داوری ورزش^۱ قرار گرفت. دادگاه داوری ورزش نزدیک به ۳۰۰ داور از ۸۷ کشور دارد که به دلیل دانش تخصصی داوری و قوانین ورزشی انتخاب شده‌اند. بطور متوسط سالانه حدود ۳۰۰ مورد توسط دادگاه داوری ورزش ثبت می‌شود.

دیوان داوری ورزش وظیفه دارد اختلافات حقوقی در زمینه ورزش را از طریق داوری حل و فصل کند. دیوان این کار را با صدور آرای داوری انجام می‌دهد که همانند احکام دادگاه‌های عادی قابل اجرا هستند. همچنین می‌تواند به طرفین کمک کند تا اختلافات خود را به صورت دوستانه از طریق میانجیگری حل کنند، زمانی که این رویه مجاز باشد. در نهایت، دیوان دادگاه‌های غیردائمی ایجاد می‌کند که این کار را برای بازی‌های المپیک، بازی‌های مشترک‌المنافع یا سایر رویدادهای مهم مشابه انجام می‌دهد. البته برای در نظر گرفتن شرایط چنین رویدادهایی، قوانین رویه‌ای ویژه در هر مناسبت ایجاد می‌شود. (فوستر^۱، ۲۰۰۶: ۱۱) دیوان داوری به سه بخش مهم تقسیم می‌شود: الف- ورزش. بخش حکمیت معمولی که اختلافات را به روش

1. ICAS
1. Foster

معمولی حل و فصل می‌کند. موضوع رویه معمولی می‌تواند هر مسئله تجاری یا کاری باشد که ممکن بوده به سایر دادگاه‌ها ارجاع شود، ولی بدلیل ارتباط آن با ورزش، نزد دیوان، آورده شده است. ب- بخش استیناف که مسئول حل اختلافات مربوط به تصمیمات کمیته‌های انضباطی یا بخش‌های مشابه در فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی است. موضوع رویه استیناف اغلب به چالش کشیدن تصمیم‌های اتخاذ شده توسط فدراسیون‌های ورزشی است، مشروط به اینکه مقررات رویه‌ای فدراسیون، صلاحیت دیوان، برای استماع پرونده را مورد تایید قرار داده باشد. این رویه معمولاً به موضوعات انضباطی و پرونده‌های دوپینگ اختصاص دارد. ج- در حین برگزاری مسابقات المپیک و سایر رخدادهای مهم ورزشی، دادگاه داور ورزش شعبه‌های موقت داور در محل مسابقات ایجاد می‌کند؛ بدین صورت که هیاتی از قضات موظف هستند که به درخواست‌های تجدید نظر از آرای صادره رسیدگی کنند و تصمیماتی را در مدت ۲۴ ساعت اتخاذ نمایند. به منظور حل و فصل اختلافات مربوط به ورزش از طریق داور و میانجیگری، دو نهاد تشکیل می‌شود: الف- شورای بین‌المللی داور ورزش^۲ ب- دادگاه داور ورزش^۳ مطابق بند ۲ اساسنامه دیوان «هدف شورای بین‌المللی داور ورزش تسهیل حل و فصل اختلافات مرتبط با ورزش از طریق داور یا میانجیگری و حفظ استقلال دیوان و حقوق طرفین است. همچنین مسئول اداره و تامین مالی دیوان است.» بر مبنای بند (۳) اساسنامه «دیوان داور ورزش لیستی از داوران را ارائه می‌کند و حل و فصل اختلافات مربوط به ورزش را از طریق داور انجام می‌دهد که توسط هیئت‌های متشکل از یک یا سه داور انجام می‌شود. همچنین دیوان از یک بخش داور عادی^۴، یک بخش ضد دوپینگ و یک بخش داور تجدید نظر تشکیل شده است.»

بر مبنای بند (۱۲) اساسنامه دیوان «دیوان داور ورزش هیئت‌هایی را تشکیل می‌دهد که مسئولیت حل و فصل اختلافات ناشی از ورزش را از طریق داور یا میانجیگری براساس قوانین رویه‌ای (مواد R27 و بعدی) دارند. برای چنین هدفی، دیوان زیرساخت‌های لازم را فراهم می‌کند و بر این اساس پنل‌هایی را تشکیل می‌دهد. مسئولیت‌های پنل‌ها بشرح زیر می‌باشد: الف- حل و فصل اختلافات ارجاع شده به آن‌ها از طریق داور عادی؛ ب- حل و فصل مسائل مربوط به ضد دوپینگ به عنوان مرجع بدوی. پ- حل و فصل اختلافات مربوط به تصمیمات فدراسیون‌ها، انجمن‌ها یا سایر ارگان‌های مرتبط با ورزش، تا جایی که اساسنامه یا مقررات ارگان‌های مرتبط با ورزش یا توافقنامه خاصی مقرر می‌دارد، از طریق رویه داور تجدید نظر. ت- برای حل و فصل اختلافاتی که به آن‌ها ارجاع می‌شود از طریق میانجیگری.»

2. International Council of Arbitration for Sport ("ICAS")
3. Court of Arbitration for Sport ("CAS")
4. Ordinary Arbitration Division

در خصوص صلاحیت دیوان باید گفت که این نهاد در سال ۱۹۹۱، دستورالعمل داوری را منتشر کرد که حاوی چند مدل شرط ارجاع به داوری بود. یک راه درج شرطی در اساسنامه یا مقررات فدراسیون‌ها یا باشگاه‌ها به صورت زیر بود: «هر اختلاف ناشی از اساسنامه و مقررات کنونی فدراسیون ... که از طریق دوستانه قابل حل و فصل نباشد به استثنای حق مراجعه به دادگاه‌های عادی باید در نهایت توسط محکمه‌ای که مطابق با اساسنامه و قوانین دیوان داوری ورزش تشکیل شده است حل و فصل شود. طرفین متعهد می‌شوند تا با اساسنامه و مقررات مربوطه تطابق یافته و با حسن نیت رأی صادره را پذیرفته و به هیچ صورت مانع اجرای آن نشوند.»

۴. معیارهای صدور رای معتبر در دیوان داوری ورزش

دیوان داوری برای آنکه رای معتبر صادر نماید لازم است تا روند داوری در دیوان دارای ویژگی‌های خاصی باشد. در این بخش این ویژگی‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴-۱. بی طرفی و استقلال دیوان

قبل از دهه ۱۹۸۰ هیچ نهاد شناخته شده مستقلی که صلاحیت صدور آرای الزام آور در رابطه با مسایل ورزشی را هم در سطح بین‌المللی و هم ملی داشته باشد، وجود نداشت. ورزش اغلب برای تضمین اجرای درست برنامه‌ها و زمان‌بندی‌ها نیاز به یک سیستم تصمیم‌گیری سریع داشت. نهاد مربوطه باید نهادی مستقل از فدراسیون‌های بین‌المللی و ملی باشد تا بی‌طرفی لازم را تضمین کند. (بیچ^۱، ۲۰۱۲: ۷۴)

عدم استقلال و بی‌طرفی دیوان برای اولین بار توسط المار گاندل^۲ سوارکار آلمانی نزد دیوان فدرال مورد اعتراض قرار گرفت. دیوان فدرال پس از بررسی موضوع، با اشاره به پیوندهای ساختاری و اقتصادی موجود میان دیوان داوری و کمیته بین‌المللی المپیک، حضور کمیته به عنوان یکی از طرفین دعوا در قضایای مطروحه نزد دیوان داوری را ناقض استقلال و بی‌طرفی و مسئله‌ای غیرقابل اغماض دانست. دیوان فدرال به طور خاص به اختیار کمیته در اصلاح اساسنامه دیوان داوری، این نکته که بخش اعظم هزینه اداره دیوان به عهده کمیته بود و همچنین نقش مهمی که کمیته و رئیس آن در انتخاب اعضای دیوان (سی عضو از شصت عضو) وجود پیوندهای مذکور در این سال‌ها موجب ایجاد این اعتقاد شده بود که داشت، اشاره کرد. کمیته از موقعیت برتر خود به عنوان تأمین‌کننده بودجه و اداره‌کننده دیوان استفاده می‌کرد تا به جای منافع ورزشکاران، منافع خود را تأمین کند. (مسعودی، ۱۴۰۱: ۴۰۸)

1. Beach

2. Elmar Gundel

یافته دیوان فدرال در قضیه گاندل محرک اصلی اصلاح ساختار دیوان و تأسیس شورای بین‌المللی داورى ورزش به عنوان نهاد جدید و مستقل اداره‌کننده و هماهنگ‌کننده بودجه دیوان شد. در حال حاضر، بودجه دیوان توسط کمیته بین‌المللی المپیک، کمیته‌های ملی و فدراسیون‌ها هر کدام یک سوم تأمین می‌شود.^۱

علیرغم تغییرات مذکور و شناسایی گسترده دیوان توسط نهادهای ورزشی ملی و بین‌المللی در سراسر جهان، مسئله استقلال دیوان، به خصوص در برابر کمیته بین‌المللی المپیک، همچنان موضوع بحث‌های حقوقی بود. با این حال، دیوان عالی فدرال سوئیس در سال ۲۰۰۳ در قضیه لاریسا لازوتین^۲ و اولگا دانیلووا^۳ حکم مهمی صادر کرد و به موجب آن دیوان داورى ورزش را، ولو در دعاوی که یکی از طرفین آن کمیته بین‌المللی المپیک است، به عنوان یک مقام قضایی مستقل از طرفین که آرای صادره توسط آن هم‌راز با آرای صادره توسط محاکم داخلی است شناسایی کرد.^۴

در همین زمینه، مسئله استقلال و بیطرفی دیوان داورى ورزش حدود سی سال پس از تأسیس دیوان، یکبار دیگر و اینبار نزد دیوان اروپایی حقوق بشر توسط کلودیا پچستاین^۵ مورد سؤال قرار گرفت. دیوان اروپایی در این قضیه پیوندهای مشخص میان شورا و سایر نهادهای ورزشی وجود امکان اثرگذاری واقعی این نهادها بر دیوان و تصمیمات آن را مورد اشاره قرار داد. با این حال و علیرغم آمادگی برای اعلام عدم استقلال و بی طرفی دیوان داورى ورزش، به دلیل عدم ارائه شواهد و مدارک کافی از سوی پچستاین، حکم به بی طرفی و استقلال آن داد. حکمی که انتقاد به آن از خود قضات دیوان آغاز شد. دیوان موضوع تأمین مالی دیوان داورى ورزش توسط نهادهای ورزشی مختلف مرتبط با جنبش المپیک را ضمن مقایسه تأمین بودجه دادگاه‌های داخلی توسط دولت‌ها، به تنهایی برای اثبات عدم استقلال و بی طرفی دیوان داورى کافی ندانست. (مسعودی، ۱۴۰۱: ۴۰۹) هر چه که استانداردهای دیوان داورى ورزش به معیارهای استقلال و بی طرفی اعمالی در رسیدگی‌های قضائی نزدیک باشد، رویه قضایی ناشی از آن را بیشتر می‌توان قانون ورزشی لکس اسپورتیوا^۶ دانست. (ویتی کوناس^۷، ۲۰۱۴: ۲) لذا این امر می‌تواند یکی از معیارهای صدور رای معتبر برای دیوان باشد.

1. Tribunal Arbitral du Sport, Conference International Droit et Sport, Lausanne: TAS, 1993, pp. 13-15
2. Larissa Lazutina
3. Olga Danilova
4. SFT, ATF 129 III 445, 2003, S. 463
5. ECtHR, Mutu and Pechstein v. Switzerland, 2018, paras. 150-159
6. Lex sportiva
7. Vaitiekunas

۲-۴. احراز رضایت در رسیدگی‌های دیوان

یکی دیگر از معیارهای صدور رای معتبر در دیوان وجود رضایت در رسیدگی دیوان می‌باشد که این امر از طریق وجود موافقتنامه داوری معتبر احراز می‌گردد. شاید این نوع دادرسی که در آن رضایت طرفین در طرح دعوی ملاک صلاحیت یک مرجع قضایی باشد در قوانین امری ناشناخته است. اما در محاکم بین‌المللی اصل رضایت یک امر شناخته شده برای احراز رضایت محاکم می‌باشد. در محاکم قضایی چون دیوان بین‌المللی دادگستری نیز این امر به عنوان معیار اصلی در صلاحیت دیوان مورد شناسایی قرار گرفته است.

احراز رضایت یک امر مقدماتی است که معمولاً دیوان راساً بدان رسیدگی می‌کند و عموماً خواننده دعوی است که با طرح ایرادات مقدماتی، زمینه این امر را فراهم می‌کند و به موجب بندهای (۱) و (۲) ماده (۳۶) اساسنامه صلاحیت توافقی دیوان مبتنی بر رضایت کشورهای طرف دعوی است. بدین منظور دولت‌ها ضمن عضویت در منشور ملل متحد و اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری که خود یک نوع رضایت بطور عام^۱ است، نیز باید مبتنی بر اساسنامه به یکی از صور زیر رضایتمندی خود را اعلام نمایند. بعد از بروز اختلاف (صلاحیت اختیاری) و یا قبل از بروز اختلاف (صلاحیت اجباری). (میر عباسی و سادات میدانی، ۱۳۹۳: ۳۶۱-۳۶۰) لذا وجود یک موافقتنامه معتبر در قالب شرط ضمن عقد یا موافقتنامه مستقل می‌تواند معیار مناسبی برای احراز رضایت طرفین باشد.

۳-۴. ویژگی داوران دیوان

داوران چه در مقررات ملی و چه در مقررات بین‌المللی داوری باید دارای ویژگی‌های خاصی باشند. این امر در قوانین ملی نیز از الگوی یکسانی پیروی نمی‌کند و هر کشور بر مبنای قوانین داخلی خود این ویژگی‌ها را تعریف نموده است. محاکم بین‌المللی نیز از یک الگوی واحد پیروی نمی‌کنند. در بند (۱۴) اساسنامه دیوان مقرر گردیده است «شورای بین‌المللی داوری ورزش، باید شخصیت‌هایی را به فهرست داوران دیوان منصوب کند که دارای آموزش حقوقی مناسب، صلاحیت شناخته شده در رابطه با قوانین ورزشی و یا داوری بین‌المللی، دانش خوب ورزش به طور کلی و تسلط خوب به حداقل یک زبان کاری دیوان، داشته باشند. همچنین شورای بین‌المللی داوری ورزش ممکن است داورانی را با تخصص خاصی برای رسیدگی به انواع خاصی از اختلافات شناسایی کند.»

این به معنای آن است که شورای بین‌المللی داوری ورزش باید افراد با تجربه در میانجیگری و به طور کلی افرادی که دانش خوبی از ورزش دارند را به فهرست میانجیگران دیوان منصوب کند. همچنین بر مبنای بند (۱۶) اساسنامه «هنگام انتصاب داوران و میانجی‌ها، شورای بین‌المللی داوری

1. General Consent

ورزش باید نمایندگی قاره‌ای و فرهنگ‌های حقوقی مختلف را در نظر بگیرد.» این امر بیانگر آن است که توزیع فرصت‌ها باید با رعایت توازن میان قاره‌ها و فرهنگ‌های مختلف صورت پذیرد.^۱ با رعایت مفاد قواعد رویه‌ای (مواد R27 و بعد)، اگر داور دیوان دوری ورزش استعفا دهد، فوت کند یا نتواند وظایف خود را به هر دلیل دیگری انجام دهد، ممکن است برای مدت باقی مانده جایگزین شود.

براساس بند (۱۸) اساسنامه دیوان «داورانی که در فهرست کلی دیوان دوری ورزش ظاهر می‌شوند ممکن است در هیئت‌هایی که توسط هر یک از بخش‌های این دیوان تشکیل شده‌اند، خدمت کنند. با این حال، داورانی که در فهرست ویژه داوران بخش ضد دوپینگ^۱ ظاهر می‌شوند، نمی‌توانند به عنوان داور در هیچ روندی که توسط بخش داوری تجدیدنظر دیوان داوری ورزش انجام می‌شود، خدمت کنند. پس از انتصاب، داوران و میانجیگران دیوان باید یک اعلامیه رسمی را امضا کنند که تعهد می‌کند شخصا وظایف خود را با عینیت، استقلال و بی‌طرفی کامل و مطابق با مفاد این قانون انجام دهند.» بر این اساس داوران و میانجیگران دیوان داوری ورزش نمی‌توانند به‌عنوان مشاور یا کارشناس برای یک طرف در مقابل دیوان عمل کنند.

یکی از مسائل مهم در فرآیند داوری جرح داوران است که در بند (۲۱) اساسنامه به آن پرداخته شده است. این ماده مقرر می‌دارد «در صورت وجود شرایطی که موجب شک و تردیدهای مشروع در مورد استقلال داور در مقابل یکی از طرفین داوری تعیین شده گردد، رئیس آن بخش ممکن است مورد اعتراض قرار گیرد. اگر در مراحل داوری که به بخش او واگذار شده است، یکی از طرفین، یکی از ارگان‌های مرتبط با ورزش باشد که به آن تعلق دارد، یا اگر عضوی از شرکت حقوقی باشد، باید داوطلبانه خود را رد صلاحیت کند و از داوری خارج شود» بر این اساس اگر رئیس یک بخش مورد اعتراض قرار گیرد، وظایف مربوط به اجرای کارآمد دادرسی که توسط قوانین رویه به او واگذار شده است (مواد R27 و بعد) توسط معاون او یا رئیس دیوان داوری ورزش انجام می‌شود. در صورتی که معاونت نیز مورد اعتراض قرار گیرد. هیچ شخص رد صلاحیت شده نباید هیچگونه اطلاعاتی در مورد فعالیت‌های دیوان در مورد رسیدگی‌های داوری که منجر به رد صلاحیت او شده است دریافت کند.

۵. صلاحیت بخش ضد دوپینگ دیوان داوری ورزش ۲

دوپینگ استفاده از مواد یا روشی است که برای سلامت مضر است و در عین حال موجب بهبود اجرا و عملکرد ورزشی می‌شود. انواع فراوانی از دوپینگ وجود دارد که شامل استفاده از داروهای آنابولیکی که موجب افزایش پروتئین‌سازی و حجیم‌سازی عضلات می‌شوند، استفاده از داروهای

1. CAS Anti-doping Division (ADD)
2. Jurisdiction of CAS Anti-Doping Division

محرک سیستم عصبی و استفاده از مواد مدر برای کاهش وزن می‌باشد. عوارض جانبی زیادی بدنبال مصرف مواد نیروافزا گزارش شده است که شامل طیف وسیعی از بیماری‌های قلبی عروقی، کبدی و غیره می‌باشد. شیوع نادرست استفاده از مواد نیروافزا نه تنها سلامت فرد مصرف‌کننده را تهدید می‌کند بلکه از ابعاد دیگر نظیر ابعاد اقتصادی، فرهنگی و اخلاقی کل جامعه را دچار آسیب می‌کند. (افروزنده و تفاح، ۱۳۹۸: ۲)

بخش ضد دپینگ دیوان داوری ورزش مرجع بدوی برای انجام داوری و صدور تصمیم در مواردی است که ادعای نقض قانون ضد دپینگ با آن ثبت شده است و برای اعمال هرگونه محرومیت که ناشی از تشخیص نقض قانون ضد دپینگ باشد. بخش ضد دپینگ دیوان داوری ورزش صلاحیت قضاوت به عنوان مرجع بدوی از طرف هر امضاکننده^۱ را دارد که به طور رسمی اختیارات خود را به بخش ضد دپینگ دیوان داوری ورزش برای انجام دادرسی‌های ضد دپینگ و اعمال محرومیت‌های قابل اجرا تفویض کرده است. (ماده ۲ مقررات ضد دپینگ دیوان داوری ورزش) لازم به ذکر است این قوانین رویه‌ای فقط برای حل و فصل تخلفات ادعایی از قوانین ضد دپینگ که توسط بخش ضد دپینگ دیوان داوری ورزش و توسط داوری بدوی انجام می‌گردد اعمال می‌شود. این قوانین نه در مورد درخواست تجدیدنظر علیه تصمیم دیگری که توسط نهاد مذکور در این ماده صادر شده است و نه علیه تصمیمی که توسط بخش ضد دپینگ دیوان داوری ورزش صادر شده است، اعمال نمی‌شود.

در مقررات مذکور به لحاظ آیین داوری (مقررات شکلی) شیوه‌ای تعریف شده است که مطابق با ماده (۷) مقررات ضد دپینگ دیوان «محدودیت‌های زمانی تعیین شده تحت این قوانین از روز پس از دریافت ابلاغیه توسط بخش ضد دپینگ دیوان داوری ورزش آغاز می‌شود. همچنین تعطیلات رسمی و روزهای غیرکاری در محاسبه محدودیت زمانی لحاظ می‌شود. هیئت یا، اگر هنوز تشکیل نشده است، رئیس بخش ضد دپینگ دیوان داوری ورزش می‌تواند بنا به درخواست براساس دلایل موجه، داوری جاری را برای مدت زمان محدودی به حالت تعلیق درآورد.» یکی از محدودیت‌هایی که برای داوران این بخش تعریف شده است در ماده (۸) مقررات ضد دپینگ دیوان اینگونه مقرر شده است که «داورانی که در فهرست ویژه داوران برای بخش ضد دپینگ دیوان داوری ورزش ظاهر می‌شوند، نمی‌توانند به عنوان داور در هیچ روندی که توسط بخش داوری تجدیدنظر دیوان داوری ورزش انجام می‌شود، ایفای نقش کنند.»

همچنین در این مقررات مواردی برای جرح داوران (ماده ۱۰) و رد (ماده ۱۱) یا جایگزینی داوران (ماده ۱۲) پیش‌بینی شده است. بر حسب مقررات کلی، رویه داوری بدین نحو است که در خصوص مقررات شکلی طرفین امکان توافق برای تغییر مقررات را دارند. مقررات و رویه دیوان

1. WADC signatory

در مجموع نشان می‌دهد که این مرجع، نهادی کارآمد در حل و فصل اختلافات ورزشی است و با تخصصی‌سازی توانسته ابزار داوری را در این زمینه مفید و موثر نماید.

بحث و نتیجه‌گیری

نقش و عملکرد دیوان داوری بین‌المللی ورزشی از جایگاه منحصر بفردی در حل و فصل اختلافات ورزشی برخوردار است. دیوان در شرایطی با ایده‌ی دیوان عالی جهانی یا دیوان لاهه ورزش تأسیس شد که ورزشکاران دعاوی متعددی علیه نهادهای ورزشی، از جمله کمیته بین‌المللی المپیک، در محاکم داخلی کشورها طرح کرده بودند. اگرچه ممکن است طرفین اختلاف مدعی وجود اختلاف باشند اما این امر به خودی خود به معنای وجود اختلاف نیست و باید معیاری برای احراز اختلاف توسط داور وجود داشته باشد. همچنین با توجه اینکه برخی محاکم مانند دیوان داوری ورزش صرفاً به یک نوع خاصی از اختلافات موسوم به اختلافات ورزشی رسیدگی می‌کنند، لذا تفکیک این اختلافات از سایر اختلافات نیز ضروری است. در خصوص وجود اختلاف قضایای متعددی در عرصه بین‌المللی مطرح بوده است از جمله پرونده جزایر مارشال و آزمایش‌های هسته‌ای (دعوی استرالیا علیه فرانسه) در دیوان بین‌المللی دادگستری که بر هر دو از معیار ارائه شده توسط دیوان دائمی بین‌المللی دادگستری در قضیه ماوروماتیس پیروی کرده‌اند. در خصوص اختلافات ورزشی نیز معیارهای متعددی برای تفکیک این نوع اختلاف از سایر اختلافات ارائه شده است. اختلافات ورزشی نوعی از اختلافات هستند که ناظر به ورزشی است که در قالب حرفه‌ای انجام می‌شود. اختلافات ورزشی عمدتاً در حوزه محرومیت‌های ورزشکاران و تصمیم‌های انضباطی سازمان‌های ورزشی است که بطور مستقیم در حوزه حقوق ورزش قرار دارد. همچنین اختلافات ورزشی می‌تواند ناشی از عدم اجرا یا تاخیر در اجرای یک قرارداد میان ورزشکار و باشگاه باشد و یا ناشی از یک عمل مجرمانه که در میدان ورزشی رخ می‌دهد و یا ناشی از فعل یا ترک فعلی که موجب ضرر به دیگران می‌شود و در قالب مسئولیت مدنی قابل اعمال است. در خصوص شیوه مناسب برای حل و فصل اختلافات خصوصاً در عرصه بین‌المللی می‌توان امروزه داوری را روشی مناسب دانست که توانسته به عنوان جایگزین مراجعه به دادگاه مدنظر قرار گیرد. زیرا طرفین اختلاف همواره ممکن است رضایت یا تمایل برای مراجعه به دادگاه نداشته باشند. این امر در اختلافاتی که جنبه بین‌المللی دارد (طرفین اختلاف دارای تابعیت واحد نیستند بیشتر رواج دارد) و لذا در این قسم از اختلافات محاکم داوری نقش موثرتری در حل اختلافات دارند. بر این مبنا می‌توان گفت فرق اساسی بین حل و فصل اختلاف از طریق داوری و رسیدگی قضایی در این است که در داوری طرف‌های اختلاف در روند تصمیم‌گیری نقش فعال‌تری دارند. اما برای ارجاع اختلاف به داوری شرایط خاصی از جمله وجود موافقتنامه داوری ضروری است. این موافقتنامه می‌تواند در قالب شرط ضمن عقد یا یک موافقتنامه

مستقل باشد. همچنین مطابقت موافقتنامه داوری با شرط کتبی بودن ضرورت دارد. در بیشتر قوانین داخلی کشورها و کنوانسیون‌های بین‌المللی داوری، شرط شده است که قرارداد داوری باید کتبی باشد. یکی از اهداف شرط کتبی بودن این است که از تقلب جلوگیری شود. شرط داوری قابل تفکیک از قرارداد اصلی است، چرا که اثر بخشی آن می‌تواند به صورت مستقل از قرارداد اصلی یا تعهدات اصلی قرارداد مورد ارزیابی قرار گیرد و موضوع حل اختلاف می‌باشد. در خصوص صلاحیت دیوان داوری ورزش نیز باید گفت دیوان داوری ورزش وظیفه دارد اختلافات حقوقی در زمینه ورزش را از طریق داوری حل و فصل کند. دیوان این کار را با صدور آرای داوری انجام می‌دهد که همانند احکام دادگاه‌های عادی قابل اجرا هستند. دیوان داوری برای آنکه رای معتبر صادر نماید لازم است تا روند داوری در دیوان دارای ویژگی‌های خاصی باشد. یکی از این موارد بی‌طرفی و استقلال می‌باشد. این امر در قضایای متعددی در دیوان مورد توجه قرار گرفته است. یکی دیگر از معیارهای صدور رای معتبر در دیوان وجود رضایت در رسیدگی دیوان می‌باشد که این امر از طریق وجود موافقتنامه داوری معتبر احراز می‌گردد. معیار دیگر برای صدور یک رای معتبر رعایت قواعد شکلی دیوان در انتخاب داوران می‌باشد. داوران چه در مقررات ملی و چه در مقررات بین‌المللی داوری باید دارای ویژگی‌های خاصی باشند. این امر در قوانین ملی نیز از الگوی یکسانی پیروی نمی‌کند و هر کشور بر مبنای قوانین داخلی خود این ویژگی‌ها را تعریف نموده است. محاکم بین‌المللی نیز از یک الگوی واحد پیروی نمی‌کنند. در دیوان داوری ورزش نیز این امر در قالب مقررات شکلی بیان شده است. با توجه به اینکه اختلافات مرتبط با دوپینگ یکی از مواردی است که در دیوان داوری ورزش مورد بررسی قرار می‌گیرد، لذا بخشی تحت عنوان بخش ضد دوپینگ دیوان داوری ورزش با قواعد و مقررات خاص ایجاد شده است. بخش ضد دوپینگ دیوان داوری ورزش مرجع بدوی برای انجام داوری و صدور تصمیم در مواردی است که ادعای نقض قانون ضد دوپینگ با آن ثبت شده است و برای اعمال هرگونه محرومیت که ناشی از تشخیص نقض قانون ضد دوپینگ باشد. مقررات و رویه دیوان در مجموع نشان می‌دهد که این مرجع، نهادی کارآمد در حل و فصل اختلافات ورزشی است و با تخصصی‌سازی توانسته ابزار داوری را در این زمینه مفید و موثر نماید.

منابع

- صلح چی، محمد علی؛ نژندی منش، هیبت اله. (۱۳۹۶). حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات بین‌المللی. نشر میزان.
- موسی زاده، رضا. (۱۳۹۵). *بایسته‌های حقوق بین‌الملل عمومی*. چاپ بیست و ششم. نشر میزان
- فن گلان، گرهارد. (۱۳۷۱). *درآمدی بر حقوق بین‌الملل عمومی*. ترجمه محمد حسین حافظیان. جلد دوم. نشر میزان.
- والاس، ربکا. (۱۳۸۷). *حقوق بین‌الملل عمومی*. ترجمه دکتر سید قاسم زمانی. نشر شهر دانش.
- بختیاری، حمیده. (۱۳۹۹). بی‌اعتباری رأی داوری در قانون داوری تجاری بین‌المللی ایران و قانون حکمیت تجارתי افغانستان. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی*.
- شیروی، حسین. (۱۳۹۴). *داوری تجاری بین‌المللی*. چاپ پنجم. انتشارات سمت.
- ره پیک، سیامک؛ عزیزبانی، مجید. (۱۳۹۷). امکان سنجی انتقال شرط و موافقتنامه داوری. *فصلنامه دیدگاه‌های حقوق قضایی*، ۲۳(۸۲)، ۱۶۳ - ۱۳۵.
- <https://www.sid.ir/paper/217854/fa>
- رئیسی، مریم؛ ساعدی، بهزاد. (۱۳۹۲). استقلال شرط داوری در قراردادهای تجاری بین‌المللی. *تحقیقات حقوقی آزاد*، ۶(۱۹)، ۱ - ۲۴.
- <https://www.sid.ir/paper/491928/fa>
- آناهید، فاطمه؛ اسدی چلک، علی. (۱۴۰۱). داوری در حقوق ایران. *کنفرانس بین‌المللی یافته‌های پژوهشی در حقوق و علوم قضایی*، ۲.
- <https://civilica.com/doc/1496768/>
- مسعودی لمراسکی، علی. (۱۴۰۱). جستاری بر دسترسی به دادرسی عادلانه در دیوان داوری ورزش. *تحقیقات حقوقی*، ۲۵(۹۷)، ۴۲۰ - ۳۹۵.
- <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1888348/>
- میر عباسی، سید باقر؛ سادات میدانی، سید حسین. (۱۳۹۳). *دادرسی‌های بین‌المللی: دیوان بین‌المللی دادگستری در تئوری و عمل*. نشر جنگل.
- افروزنده، رقیه؛ تفاح، سیده زهرا. (۱۳۹۸). دوپینگ ورزشی یک آسیب اجتماعی جدی. *همایش ملی آسیب‌های اجتماعی*، ۲.
- <https://civilica.com/doc/1035566/>
- سبحانی، محمدرضا؛ جعفری، جلال؛ تیموری، جلال. (۱۴۰۰). جرم‌زدایی و قضازدایی در پرتو حل و فصل اختلافات کیفری از طریق میانجیگری: با نگاهی به نقش پلیس. *پژوهش‌های جرم‌شناختی پلیس*، ۴(۴)، ۶۵ - ۴۷.
- <https://www.magiran.com/paper/2360822>
- Beach, Adam. (2012). The Court of Arbitration for Sport—a Supreme Court for the Sports World?. *The Student Journal of Law*, (4).
<http://www.sjol.co.uk/issue-4/-the-court-of-arbitration-for-sport-a-supremecourt- for-the-sports-world>
- De Oliveira, L.V.P. (2017). Lex sportiva as the contractual governing law, *Int Sports Law. The International Sports Law Journal*, (17), 101 – 116.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-017-0116-5>
- Duval, A. (2013). Lex sportiva: a playground for transnational law. *European law journal*, 19(6), 822-842.

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/eulj.12067>

- Foster, K. (2006). *The Court of Arbitration for Sport's Jurisprudence*, in Ian Stewart Blackshaw. The Hague: TMC Asser Press.

- Hasler, Erika. (2018). *Back to the Future: The First CAS Arbitrators on CAS's First Award and Its Evolutions Since then*. YISA The Hague: TMC.

- Reilly, L. (2012). Introduction to the Court of Arbitration for Sport (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes. *Journal of Dispute resolution*, (1), 63 – 81.

<https://scholarship.law.missouri.edu/jdr/vol2012/iss1/5/>

- Mayer. P. (1998). Les limites de la séparabilité de la clause compromissoire. *Revue critique de droit international privé*, 3(3), 533 – 579.

<https://www.cairn.info/revue-critique-de-droit-international-prive-2011-3-page-553.htm>

- Zhao, X., Lynch, J. G., & Chen, Q. (2010). Reconsidering Baron and Kenny: Myths and Truths about Mediation Analysis. *Journal of Consumer Research*, 37(2), 197 – 206.

<https://psycnet.apa.org/record/2010-22938-001>